

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové, JUDr. Lenky Matyášové, JUDr. Petra Průchy a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **B. E.**, zast. JUDr. Janem Diákem, advokátem, se sídlem Hrnčířská 64/4, Ústí nad Labem, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 7. 2008, č. j. 32 Az 5/2008 – 39,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 7. 2008, č. j. 32 Az 5/2008 – 39, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 14. 1. 2008, č. j. OAM-1-958/VL-07-K01-2007, žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákona o azylu), ve znění pozdějších předpisů. Žalobce za důvod své žádosti o udělení mezinárodní ochrany uvedl nucení ke spolupráci ze strany místní skupiny povstalců z organizace PKK a obavu ze státních orgánů své země v případě prozrazení jeho pomoci těmto lidem. Žalovaný tyto důvody nepovažoval za relevantní pro udělení mezinárodní ochrany. Konstatoval, že žalobce v průběhu řízení netvrdil žádné skutečnosti, na základě kterých by bylo možno učinit závěr, že ve vlasti vyvíjel činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod, za kterou by mohl být v Turecké republice postihován. Správní orgán rovněž nedospěl k názoru, že žadatel byl v Turecké republice pronásledován z důvodů taxativně vymezených v § 12 písm. b) zákona o azylu, tj. z důvodu své rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Své potíže s PKK mohl vyřešit především tím, že by požádal o pomoc státní orgány, které by mu ji podle dostupných

informací poskytl. Mohl se rovněž přestěhovat do jiné, bezpečnější části Turecka. Jelikož žalobce se nepokusil získat ochranu před PKK prostředky vnitrostátního práva, a jiné problémy se státními orgány neměl, nemohla mu být poskytnuta ochrana formou azylu. Správní orgán uvedl, že žalobce k odchodu z vlasti vedla snaha zajistit své blízké, jelikož ve vlasti měl nízký výdělek, který nepostačoval na pokrytí základních potřeb rodiny. Žalovaný nenalezl žádný zřetelný důvod pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Rovněž neshledal důvody pro udělení doplňkové ochrany, neboť nezjistil, že by žalobci po návratu do vlasti hrozilo skutečně nebezpečí vážné újmy. Turecké zákony zakazují mučení a jiní kruté zacházení, nebo trestání. Byly sice popsány případy používání těchto praktik příslušníky bezpečnostních složek, žalobce však neuvedl, že by ve vlasti měl nějaké potíže se státními orgány, a ani z jiných skutečností uvedených žalobcem nevyplynulo, že by mohl být v případě návratu vystaven vážné újmě. V Turecku došlo od roku 2002 k výraznému posílení dodržování lidských práv, turecká vláda vyhlásila nulovou toleranci k mučení a špatnému zacházení ze strany státních orgánů a veřejně se zavázala, že bude vyžadovat jejich dodržování. Žalobci nehrozilo ani vážné ohrožení života, či lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, neboť z informací ČTK vyplynulo, že v Turecku neprobíhal ozbrojený konflikt.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včas žalobu. Namítal, že byl v Turecku ohrožován od několika skupin, mezi něž patřila i armáda a policie, které po něm požadovaly informace, materiální podporu atp. Státní úřady mu nebyly schopny zajistit ochranu a na jeho pronásledování se rovněž podílely. Z tohoto důvodu se žalobce domníval, že přijaté řešení žalovaného neodpovídalo okolnostem případu. Tvrdil, že žalovaný nepostupoval tak, aby byl zjištěn stav věci o němž nejsou důvodné pochybnosti, sděleným pronásledováním se dostatečně nezabýval a závěr rozhodnutí, že „žadatele k odchodu z vlasti vedla snaha zajistit své blízké...“, neodpovídá skutečnosti a je v rozporu s obsahem správního spisu, respektive neodůvodněně zjednodušuje tento případ. Ohledně skutkových důvodů, na jejichž základě tvrdil uvedená porušení, odkázal na svoji žádost o udělení mezinárodní ochrany. Na základě výše uvedeného považoval rozhodnutí za nezákonné a vadné a navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Rozsudkem ze dne 31. 7. 2008, č. j. 32 Az 5/2008 – 39, Krajský soud v Hradci Králové žalobu zamítl. V odůvodnění soud konstatoval, že v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebylo prokázáno, že by byl žalobce ve své vlasti pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo z důvodů taxativně uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalobcem uváděné potíže s příslušníky PKK nebylo lze považovat za pronásledování podle uvedených ustanovení zákona o azylu, neboť neměly žádnou souvislost s azylově relevantními důvody. Žalobce mohl využít právních prostředků ochrany své země původu a učinit příslušná oznámení kompetentním státním orgánům a požádat je o ochranu, která by mu zcela jistě nebyla odmítnuta. Žalobní tvrzení, že mu státní úřady nebyly schopny zajistit ochranu a na jeho pronásledování se podílely, nemělo oporu ve výpovědích, které žalobce učinil v průběhu správního řízení, neboť je nepochybné, že se ani nepokusil obrátit se s žádostí o pomoc na turecké státní orgány. Pokud se žalobce necítil v bezpečí, mohl své problémy vyřešit přestěhováním do jiné části Turecka. Nelze žalovanému vytknout, že v odůvodnění uvedl, že žalobce

k odchodu ze země vedly ekonomické důvody, neboť ten opakovaně uváděl, že má invalidního otce, v Turecku jsou nízké výdělky, které nestačí pro celou rodinu, proto chtěl prací v Evropě finančně pomoci své rodině. Tvzení žalobce, že se k vycestování rozhodl po setkání s vojáky (podzim 2007), bylo podle soudu dostatečně vyvráceno na základě datace pozvání do České republiky, ze dne 8. 8. 2007, z něhož je zřejmé, že k vyřizování záležitostí ohledně vycestování došlo podstatně dříve, než jak uvedl žalobce ve svých výpovědích. Azyl je právním institutem výjimečným, jehož smyslem není ochrana před jakýmkoliv negativními jevy, nýbrž k jeho udělení dochází jen na základě důvodů vypočtených v § 12 zákona o azylu, které soud v případě žalobce neshledal. Soud dále zhodnotil, že rozhodnutí žalovaného o neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu nepřekročilo meze správního uvážení a bylo vysloveno v souladu se zákonem. Ohledně udělení doplňkové ochrany se soud ztotožnil se závěry žalovaného. V řízení nebylo prokázáno, že by žalobci v případě návratu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu. V dané době v Turecku nedocházelo k mezinárodnímu nebo vnitřnímu ozbrojenému konfliktu a vycestování žalobce nepředstavovalo rozpor s mezinárodními závazky České republiky. Rozhodnutí žalovaného bylo vydáno v souladu se zákonem, proto soud žalobu jako nedůvodnou ve smyslu § 78 odst. 7 zákona. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“), zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále „stěžovatel“) včas kasační stížnost. Uvedl, že od počátku řízení přesně, určitě a pravdivě uváděl, čím je v zemi původu ohrožován, a že je tomu z důvodu jeho přesvědčení, národnosti a náboženského vyznání. Tyto skutečnosti uvedl v žádosti o udělení mezinárodní ochrany dne 14. 12. 2007, a za přítomnosti tlumočníka podepsal. Při pohovoru dne 8. 1. 2008, kdy nebyl přítomen tlumočník, kterému by rozuměl, pouze blíže popsal a specifikoval způsob, jakým na něj byl nátlak ze strany státu a PKK vyvíjen. Soud se se skutečnostmi tvrzenými stěžovatelem řádně nevypořádal a při rozhodování vycházel ze zpráv, které byly více než tři roky staré. Dále soud v rozporu se zákony a Listinou základních práv a svobod odůvodnil své rozhodnutí tím, že stěžovatel měl výše citované problémy řešit přestěhováním do jiné části Turecka, avšak neuvedl část země, kde by se mohl cítit v bezpečí. Stěžovatel měl zato, že se soud nezabýval jeho náboženským přesvědčením, kurdskou národností a vztahům k PKK, na základě kterých musel pro případ prozrazení čelit pohrůzkám zabití a vyvraždění rodiny. Tvrdil, že Turecká republika by mu žádnou ochranu neposkytla, a poukazoval na to, že Turecko v roce 2008 napadalo Kurdy v Turecku i za jeho hranicemi. Žalovaný ani krajský soud se řádně nevypořádaly s ustanovením § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu, neboť v rozporu se závěry uvedenými v rozhodnutí žalovaného a rozsudku soudu v Turecku docházelo v roce 2007 a 2008 k vnitřnímu i mezinárodnímu ozbrojenému konfliktu (viz zpráva ČTK). Krajský soud měl věc rozhodnout podle skutkového stavu v době vydání rozsudku a nikoli podle skutkových zjištění učiněných žalovaným v době jeho rozhodování. Stěžovatel dále namítal, že nebyl přítomen jednání soudu, a že pohovor k žádosti o udělení mezinárodní ochrany byl veden bez přítomnosti tlumočníka, kterému by rozuměl. S ohledem na výše uvedené stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek zrušil a věc vrátil Krajskému soudu v Hradci Králové k dalšímu řízení. Současně požádal o odložení vykonatelnosti napadeného rozhodnutí, neboť hodlal uzavřít sňatek s občankou České republiky.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný uvedl, že správní rozhodnutí i rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný založil svůj závěr o nemožnosti aplikace § 12 zákona o azylu na relevantních podkladech. Současně neshledal u stěžovatele žádný zvláštního zřetele hodný důvod ve smyslu § 14a uvedeného zákona. Žalovaný při rozhodování nepřekročil meze správního uvážení a svůj závěr založil na relevantních informacích o zemi původu. V podrobnostech odkázal na napadené rozhodnutí. Plánovaný sňatek s občankou České republiky je z pohledu řízení o udělení mezinárodní ochrany irelevantní. Kasační stížnost nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele a na kasační námitky plně odpovídá konstantní judikatura Nejvyššího správního soudu, není proto splněna žádná z podmínek přijatelnosti. Z uvedených důvodů navrhl žalovaný kasační stížnost odmítnout pro nepřijatelnost, případně zamítnout pro nedůvodnost.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Stěžovatel v kasační stížnosti dovolával důvodů podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze podat kasační stížnost z důvodu vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze podat kasační stížnost z důvodu nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel zdůvodnil svoji žádost o udělení mezinárodní ochrany strachem z pronásledování a zastrasování ze strany PKK a armády. V Turecku jej PKK na základě fyzického násilí a pod pohrůžkou zabítí jeho samotného i jeho rodiny donutila ke spolupráci; stěžovatel jim poté dvakrát donesl potraviny. Obával se, že kdyby oznámil tureckým státním orgánům svoji spolupráci s organizací PKK, pak by členové PKK zlikvidovali jeho rodinu. Z tohoto důvodu měl rovněž strach z turecké armády, neboť se poté, co dvakrát spolupracoval s PKK, obával problémů s armádou. Přestěhování v rámci Turecka nepovažoval za bezpečné řešení nastalé situace a tvrdil, že organizace PKK má „své lidi“ na celém území Turecka, a že by si jej našli, neboť zradu PKK neodpouští. S vojáky ani jinými státními orgány do svého odjezdu problémy neměl, obával se komplikací kvůli svému útěku z Turecka. Domníval se, že byl by nucen pomáhat vojákům turecké armády, nebo straně PKK.

Podle § 12 zákona o azylu, se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických

práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Podle § 14a odst. 1 citovaného zákona, se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.

Podle § 14a odst. 2 uvedeného zákona, se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu (rozsudek ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57) „*není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují.*“ V rozsudku ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 - 58, pak soud uvedl: „*Český zákon o azylu nezakotvuje v režimu azylového řízení zásadu in dubio pro reo, pokud jde o tvrzení žadatele o azyl. V praxi pak zmírnění důsledků neexistence této zásady představuje rozdělení důkazního břemene mezi žadatele a stát tím způsobem, že stát je zodpovědný za náležité zjištění reálií o zemi původu, ale žadatel musí unést důkazní břemeno stran důvodů, které se týkají výlučně jeho osoby.*“

Z obsahu správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalovaný pro posouzení žádosti stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany použil následující zdroje informací o Turecku: *Informace poskytnutá expertem německého Spolkového úřadu pro imigraci a uprchlíky (BMAf) na zasedání pracovní skupiny Evropské komise EURASIL, 14. - 15.12. 2005, Informace MZV č. j. 108211/2007-LP ze dne 12. března 2007, k č. j. OAM-48/2007, Hodnotící zpráva Turecka z hlediska kritérií pro přístup do EU ze dne 6. 11. 2007, Informace Ministerstva zahraničních věcí Nizozemska z ledna 2006 – obecná zpráva o Turecku, blíže nespecifikovaná zpráva o historicko-společenském vývoji v Turecku (zřejmě zpráva z infobanky ČTK, pozn. soudu).*

Nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutích mnohokrát zdůraznil, že nespornou povinností žalovaného je získat maximum možných informací, které se vztahují ke konkrétní situaci žadatele o udělení azylu, a na základě shromážděných podkladů

rozhodnout, zda účastníku řízení bude azyl udělen či nikoliv. Při posuzování individuálních případů je přitom třeba vycházet z toho, jaká je v zemi původu úroveň ochrany lidských práv a způsob výkonu státní moci a zda má žadatel reálně možnost takové vnitřní ochrany využít.

Nejvyšší správní soud předesílá, že je mu z úřední činnosti známo, že úroveň ochrany lidských práv a svobod a celková politicko-společenská situace v Turecku je poměrně proměnlivá a zatím se velmi liší od stavu ve vyspělých demokratických zemích. Proto je třeba při posuzování žádostí o mezinárodní ochranu postupovat velmi obezřetně s velmi dobrou znalostí aktuálních poměrů Turecka, pokud jde o úroveň ochrany lidských práv, zejména u občanů kurdské národnosti.

Jestliže se žalovaný ve svém rozhodnutí odvolával na Informaci poskytnutou expertem německého Spolkového úřadu pro migraci a uprchlíky (BAMF) – zasedání EURASIL v prosinci 2005, Nejvyšší správní soud konstatuje, že se tento dokument dotýkal velmi obecně otázky postavení Kurdů ve společnosti, ovšem nikterak neřešil otázku ochrany a postavení Kurdů a jejich rodin, kteří by se rozhodli svědčit o nucené spolupráci s PKK. Nadto zpráva podává informace o zemi do konce roku 2005, což vzhledem k proměnlivosti situace na poli dodržování lidských práv a politické situace v zemi, nelze považovat za aktuální zdroj informací pro hodnocení situace v lednu 2008, kdy o žádosti rozhodoval žalovaný, potažmo k červenci 2008, kdy věc rozhodoval krajský soud.

Ohledně Informace Ministerstva zahraničních věcí Nizozemska z ledna 2006 – obecná zpráva o Turecku, Nejvyšší správní soud opakuje výše uvedené. Tato zpráva nebyla vzhledem k období, o kterém pojednávala, aktuální ve vztahu k době, kdy zemi stěžovatel opustil a kdy o jeho žádosti rozhodovali žalovaný a krajský soud. Mohla být použita jako zdroj informací dokumentující vývoj společenské a bezpečnostní situace, dodržování lidských práv a postavení Kurdů v zemi, ovšem to jen ve spojení s další zprávou obdobného rozsahu, která by aktuálně zachycovala situaci ve sledovaných oblastech od ledna 2006 do doby odjezdu stěžovatele, respektive k období rozhodování žalovaného a krajského soudu. Samostatně nemůže být podkladem, na základě kterého by bylo možné dospět k závěrům o aktuální situaci v zemi.

K Hodnotící zprávě Turecka z hlediska kritérií pro přístup do EU ze dne 6. 11. 2007 se již Nejvyšší správní soud vyjádřil v rozsudku ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 – 81, kde uvedl, že: *„Zpráva Evropské komise o dosaženém pokroku v připravenosti kandidátské země na členství v EU může být jedním z důkazních prostředků, avšak s ohledem na její diplomatický charakter a účel, pro nějž se zpracovává, je pro azylové účely nezbytné k ní přistupovat při hodnocení důkazů obezřetně (§ 50 odst. 4 a § 51 odst. 1 správního řádu z roku 2004). Zásada materiální pravdy vyjádřená v § 3 uvedeného zákona vyžaduje, aby situace v zemi původu byla zjišťována pomocí jiných zpráv, které netrpí těmito deficity, přičemž zpráva Evropské komise může být užita toliko podpůrně.“* Z uvedeného je zřejmé, že tato zpráva může sloužit jako podpůrný materiál, nikoliv ovšem jako samostatně stojící důkazní prostředek, o který je možné opřít závěr o situaci v zemi.

Blíže neoznačená zpráva sestávající z krátkých agenturních zpráv je pouze obecným historicko-politickým přehledem o situaci v Turecku. Svým vyzněním neposkytuje žádný

zřetelný základ pro rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany osobě, která se obává pronásledování ze strany PKK a stíhání ze strany armády za nucenou pomoc PKK. V tomto ohledu agenturní zprávy žádné informace neobsahují.

Ohledně Informace MZV č. j. 108211/2007-LP ze dne 12. března 2007, k č. j. OAM-48/2007, Nejvyšší správní soud uvádí, že tato zpráva podává z dokumentů užitých správním orgánem nejaktuálnější informace ohledně bezpečnostní situace a postavení Kurdů v turecké společnosti. To ovšem jen ve velmi stručném odstavci, obsahujícím pouze obecnou informaci, že v Turecku dochází v souvislosti s úsilím o vstup do EU k reformám, které se týkají i politických svobod Kurdů, že došlo ke změně v nahlížení na kurdskou otázku a bylo povoleno rozhlasové a televizní vysílání v kurdštině, nicméně, že tyto reformní snahy narážejí na odpor konzervativní části státních institucí (zejména armády) a jejich průběh zatím není uspokojivý. Přestože je tato zpráva z uvedených dokumentů nejnovější (mimo agenturní zprávu ČTK), stále se týká situace v Turecku k březnu 2007, tedy 10 měsíců před tím, než rozhodoval správní orgán a více než rok před rozhodováním krajského soudu. Mimo tuto relativní zastaralost zde uvedených informací, je i rozsah uvedených informací nedostačující. Nadto z obsahu této zprávy nelze vyvodit závěr, který učinil správní orgán a krajský soud. Naopak s ohledem na stěžovatelem tvrzené možné problémy s armádou, by tato zpráva spíše nabádala k pečlivému a obezřetnému posouzení potenciálního nebezpečí, nežli k závěru o nepochybné ochraně ze strany bezpečnostních složek a státních institucí.

V rozsudku ze dne 31. 7. 2008, č. j. 5 Azs 55/2008 – 71, Nejvyšší správní soud uvedl, že *„při používání informací o zemích původu je nutné dodržovat následující pravidla. Informace o zemi původu musí být v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné (srov. kritéria pro nakládání s informacemi o zemích původu v azylovém řízení, in: GYULAI, G.: Country Information in Asylum Procedures: Quality as a Legal Requirement in EU, Budapest, 2007)“*. Žalovaný těmito požadavkům v projednávaném případě nedostál.

Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti (např. ze Zprávy o dodržování lidských práv v Turecku Ministerstva zahraničních věcí USA za rok 2008) známo, že Turecko je zemí, která vykazuje značný deficit při dodržování standardů ochrany lidských práv a svobod. Je známo, že v roce 2007 i v roce 2008 docházelo ze strany státních institucí k perzekucím, vyšetřování a šikaně kurdského obyvatelstva. Kurdové byli ze strany státu postihováni například i za používání kurdštiny ve veřejném životě (např. na politických mítincích, což turecké zákony zakazují, či při kontaktu vězňů se svými příbuznými). V zemi vůči kurdským občanům docházelo ze strany armády k násilnostem, které měly i smrtelné následky, přičemž se zdá, že vyšetřování těchto případů bylo záměrně protahováno. Rovněž příklady mučení zaznamenané nevládními organizacemi byly z větší části páčány na etnických Kurdech. Neuspokojivá situace panovala i u policie a v oblasti justici. Vyšetřování i soudní řízení byly často ideologicky zabarvené, obžalovaní neměli v soudních řízeních stejná práva s veřejnými žalobci a celkově nebyly naplňovány požadavky práva na spravedlivý proces. Rovněž v přístupu policie a ostatních bezpečnostních složek (Jandarma) k osobám kurdské národnosti, zvláště pak k politicky aktivním Kurdům, bylo možné sledovat prvky šikany a pronásledování.

Také v rozsudku ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 – 81, Nejvyšší správní soud konstatoval, že: „Z hodnotící zprávy Evropské komise (str. 20-21) totiž vyplývá, že došlo k dalšímu zhoršení situace ohledně útoků PKK a jiných teroristických skupin, když počet těchto útoků dosáhl několika stovek. V rámci boje proti terorismu byly v druhé polovině roku 2007 vytvořeny tři bezpečnostní zóny pokrývající provincie na hranicích s Irákem, v nichž jsou uplatňována přísná bezpečnostní opatření. V říjnu roku 2007 dal parlament svolení vládě k útokům proti severním oblastem Iráku. Soudu je z úřední činnosti známo, že na počátku roku 2008 ... zahájila turecká armáda vojenskou vzdušnou i pozemní operaci v severních oblastech Iráku, obývaných Kurdy. Tyto skutečnosti mohly přinést změnu v postavení Kurdů v Turecku.... Za této situace se stěžovatel neměl spokojit se zprávou starší více než rok, kterou je tudíž nutno považovat za neaktuální.“

Z výše uvedených skutečností je zřejmé, že Turecko nelze považovat za bezpečnou zemi původu, a nelze proto bez dalšího dospět k přesvědčení, že návratem do této země by stěžovateli nehrozilo žádné nebezpečí. Tezi, kterou vyjádřil žalovaný v rozhodnutí, že „v případě Turecka nelze apriori předpokládat, že by vyšetřování bylo vedeno nespravedlivě a nezákonně“, nebylo možné s ohledem ke shromážděným informacím učinit, neboť pro ni nebyly podklady. Nepodložené tvrzení soudu, že „stěžovatel mohl využít právních prostředků ochrany své země původu a učinit příslušná oznámení kompetentním státním orgánům a požádat o ochranu, která by mu zcela jistě nebyla odmítnuta“, nemá oporu ve spisovém materiálu, tento závěr je zcela neopodstatněný a vzhledem k úrovni dodržování lidských práv vzbuzuje pochybnosti. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl PKK donucen ke spolupráci, a to pod pohrůžkou likvidace rodiny, bylo nutné pečlivě zjišťovat, zda by v případě vyhledání pomoci u státních orgánů byl stěžovatel a jeho rodina efektivně chráněna, zda pro to existují v Turecku institucionální (např. systém ochrany svědků) i jiné nástroje, jakým způsobem jsou prakticky aplikovány, a jak tomu je v případě občanů kurdské národnosti. Nejvyšší správní soud konstatuje, že realita fungování tureckého právního a soudního systému nesplňuje mnohé standardy zajišťující osobám právo na spravedlivý proces a průběh vyšetřování, a nelze tedy bez dalšího předpokládat, že by byl případ stěžovatele spravedlivě a nestranně posouzen. I s ohledem na zprávu Ministerstva zahraničí ČR č. j. 108211/2007-LP, která uvádí, že reformy, které mají za cíl zlepšení politické a společenské situace Kurdů ve společnosti „narážejí na odpor konzervativní části státních institucí (zejména armády) a jejich průběh není zatím příliš uspokojivý“ a vzhledem k zaznamenaným případům týrání a pronásledování kurdských občanů, lze mít pochybnost o tom, že by stěžovatel našel ochranu pro sebe a svoji rodinu u nejrigidnější části státních institucí, kterou jsou právě bezpečnostní složky. O těchto institucích, které se podle Zprávy Ministerstva zahraniční USA o dodržování lidských práv v Turecku za rok 2008 i podle Informace Ministerstva zahraničních věcí Nizozemska z ledna 2006 podílejí na pronásledování a týrání Kurdů, lze stěží bez dalšího předpokládat, že by byly ochotny poskytnout ochranu osobě, která pomáhala (byť pod pohrůžkou násilí) teroristům z PKK. Obavu stěžovatele, že by svojí výpovědí o pomoci PKK ohrozil život svůj a životy své rodiny, proto nelze brát na lehkou váhu. Nepodložené konstatování žalovaného a krajského soudu, že odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu nebyl na místě, a vážné újmě, ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) tohoto zákona, by stěžovatel vystaven nebyl, nijak z podkladových dokumentů obsažených ve správním spise nevyplývá. Správní orgán si nezajistil dostatek relevantních podkladových materiálů k posouzení situace stěžovatele.

Jelikož žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav, nemohlo být relevantně posouzeno, zda existovala reálná hrozba pronásledování ohledně oznámení nucené spolupráce s PKK tureckým státním orgánům, respektive zodpovězena otázka, zda by byly turecké státní orgány ochotny a schopny stěžovatele ochránit před případnou pomstou ze strany PKK, případně, zda by z těchto důvodů nebyl stěžovatel vystaven pronásledování ze strany turecké armády. Před učiněním závěru v této otázce je nejprve nutné obstarat takové podklady, které svojí kvalitou obstojí požadavkům na zjištění relevantních, důvěryhodných, transparentních a aktuálních zdrojů informací.

Námitkou stěžovatele, že při pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany dne 8. 1. 2008 nebyl přítomen tlumočník, kterému by rozuměl, se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť byla poprvé vznesena až v kasační stížnosti. Uplatnění skutkových novot v řízení o kasační stížnosti brání ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s., které uvádí, že ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřihlíží. Nejvyšší správní soud se tedy touto námitkou nemohl zabývat.

Tvrzení stěžovatele, že nebyl účasten jednání Krajského soudu v Hradci Králové dne 31. 7. 2008, Nejvyšší správní soud neshledal pravdivé. Podle obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel byl osobně přítomen jednání soudu a před soudem i vypovídal. Tato námitka je tedy nedůvodná.

S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že rozhodnutí žalovaného nevychází z dostatečně zjištěného skutkového stavu a postrádá logickou vazbu na shromážděné podklady pro rozhodnutí. Za této situace je třeba přisvědčit námitce stěžovatele na nedostatečné posouzení skutkového stavu žalovaným, který vycházel ze zpráv o zemi původu stěžovatele, jež aktuálně nevypovídaly o situaci v zemi, a vyvodil z nich závěry, které z těchto podkladů nevyplývaly.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v napadeném rozhodnutí, nemá oporu ve spisech a je s nimi v rozporu, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl krajský soud napadené rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. zrušit. Důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. byl v posuzované věci prokázán, Nejvyššímu správnímu soudu proto nezbylo, než rozsudek krajského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud konečně dodává, že se na základě doplněného dokazování žalovaný bude muset znovu zabývat nejen možnými důvody pro udělení azylu, ale pro případ, že by takové důvody neshledal, rovněž možnými důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, kde je nutné vycházet ze skutkového stavu v době rozhodování.

V kasační stížnosti stěžovatel požádal o přiznání odkladného účinku. Nejvyšší správní soud se tímto návrhem nezabýval, neboť v stěžovatelově případě odkladný účinek nastává podáním kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu o žalobě proti

rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany přímo ze zákona – § 32 odst. 5 zákona o azylu.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Na krajském soudu tedy nyní bude, aby napadené správní rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení a svým právním názorem ho zavázal k odstranění vytýkané vady a k vydání nového, řádně odůvodněného, rozhodnutí.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. krajský soud v novém rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. května 2009

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu